

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова

СЕРЬОГІНА ДАР'Я ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 330.341(1-21)

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ
МІСЬКОГО РОЗВИТКУ**

08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному університеті міського господарства ім. О. М. Бекетова Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор економічних наук, доцент
Родченко Володимир Борисович,
Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, професор кафедри
економіки та менеджменту;

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
Карий Олег Ігорович,
Національний університет «Львівська
політехніка», доцент кафедри маркетингу і
логістики;

кандидат економічних наук, доцент
Попова Юлія Михайлівна,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка, доцент
кафедри міжнародної економіки та маркетингу.

Захист відбудеться «2» липня 2014 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.089.01 в Харківському національному університеті міського господарства ім. О. М. Бекетова за адресою: 61002, м. Харків, вул. Революції, 12.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова за адресою: 61002, м. Харків, вул. Революції, 12.

Автореферат розісланий «2» червня 2014 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

М.В. Кадничанський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Згідно з такими міжнародно-правовими актами як: Європейська хартія місцевого самоврядування, Європейська декларація прав міст, Європейська хартія міст, Хартія «Міста Європи на шляху до сталого розвитку», «Порядок денний Хабітат II», Визначальні принципи сталого просторового розвитку Європейського континенту, місто визнається фактором соціального та економічного розвитку людства, центром суспільного життя, культурної спадщини та місцевих традицій. Належна увага в Україні приділяється складанню програм соціально-економічного розвитку міст, організації самоврядування у містах, основні принципи якого закладені у законі «Про місцеве самоврядування в Україні».

Загальнотеоретичні питання розвитку міста в західній економічній науці розглядаються в роботах економістів А. Вебера, А. Льоша, Дж. Фрідмана, Х. Річардсона та ін. У радянській науці засновником теорії міського розвитку є Л. Веліхов, окремі завдання й аспекти розвитку міста розглянуті в працях Н. Ачкасова, О. Васильєва, А. Гутнова, Г. Лаппо, О. Карого, Ю. Попової, В. Родченко та ін. Регіональні аспекти регулювання соціально-економічного розвитку міст досліджено у роботах В. Бабаєва, А. Голікова, Г. Ковалевського, Н. Кондратенко, Є. Маркова, Т. Момот, Л. Петкової.

Увага вчених акцентувалася на сучасних проблемах міст, міського господарства і містобудування, моделях управління містом, історичних закономірностях розвитку. Віддаючи належне науковому та практичному значенню праць названих науковців, поглиблення процесів глобалізації економіки, інформаційний та технологічний розвиток зумовлюють необхідність удосконалення організаційно-економічного механізму регулювання міського розвитку, враховуючи той факт, що місто є складною самоорганізуючою системою, для якої проблема розвитку виражається в найрізноманітніших формах, зокрема в конкретних управлінських рішеннях, а не тільки є результатом теоретичного осмислення процесів. Актуальність, наукова і практична значущість дослідження міста як самоорганізуючої системи обумовили вибір теми дисертації, її мету і завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційної роботи тісно пов'язана із упровадженням пріоритетних напрямків діяльності, відображених у положеннях Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року, стратегіях регіонального та міського розвитку та програмах соціально-економічного розвитку регіонів і міст України та АРК.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, зокрема, особливості реалізації в Україні проектів ДПП, а також принципи та передумови ефективного управління у сфері ДПП досліджувалися в межах виконання теми «Підготовка методичних рекомендацій щодо розроблення та реалізації

проектів державно-приватного партнерства» (державний реєстраційний номер 0112U007762, 2013 р.); результати аналізу чинників міського розвитку були використані під час розробки розділу присвяченому взаємодії м. Харкова з сусідніми малими містами і сільськими районами під час розробки проекту Стратегії розвитку міста Харкова до 2030 р., розробником якої виступав Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертації є розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо удосконалення організаційно-економічного механізму регулювання міського розвитку в Україні.

Відповідно до мети дослідження сформульовано і вирішено такі завдання:

- узагальнено теорії територіального розвитку, виокремлено їх ключові чинники;
- удосконалено методичний інструментарій оцінки потенційних можливостей соціально-економічного розвитку міста;
- узагальнено вітчизняний та іноземний досвід формування соціальної відповідальності суб'єктів політичного, соціального та економічного розвитку міста та визначено передумови впровадження практики державно-приватного партнерства на муніципальному рівні як форми ініціалізації імпульсів соціально-економічного розвитку міст;
- запропоновано підхід та виконано діагностику результативності організаційно-економічного механізму регулювання активізації інноваційних складових потенціалу міського розвитку;
- обґрунтовано організаційні засади активізації інноваційного потенціалу міського розвитку на засадах державно-приватного партнерства;
- розроблено підхід до обґрунтування пріоритетів організаційно-економічного механізму регулювання міського розвитку;
- запропоновано використання комплексу операційних технологій регулювання міського розвитку.

Об'єкт дослідження – процес регулювання соціально-економічного розвитку міських комплексів.

Предметом дослідження є організаційно-економічний механізм та інструментарій активізації потенціалу розвитку міських комплексів України.

Методи дослідження. У роботі використано сукупність методів наукового пізнання, серед них загальнонаукові та спеціальні: *структурно-логічного аналізу* (для побудови логіки та структури дослідження); *методи теоретичного узагальнення* (для систематизації точок зору дослідників щодо змісту базових понять, що використовуються у роботі під час визначення доміант організаційно-економічного механізму регулювання міського розвитку у світлі еволюції поглядів відомих економічних шкіл); *дедуктивно-індуктивний* (під час визначення ієрархії факторів формування соціальної відповідальності у місті); *абстрагування*

(для визначення інструментарію державно-приватного партнерства активізації міського розвитку); *статистичні порівняння, групування, узагальнення економічних показників* (під час аналізу показників інноваційного потенціалу та резервів міського розвитку); *метод лінійного масштабування, мінімум-максимум* (з метою нормування показників); *графічний аналіз* (для наочного подання статистичних даних і схематичної побудови зв'язків положень дисертації).

Нормативно-правовою базою дисертації є закони України, укази Президента України, постанови Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, міжнародні документи відповідної спрямованості.

Інформаційною базою дослідження є матеріали Державної служби статистики України, дані Всесвітнього банку та Організації Об'єднаних Націй, дані офіційних сайтів міських рад, Асоціації міст України, власні дослідження автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних і прикладних рекомендацій з удосконалення організаційно-економічного механізму регулювання міського розвитку.

Наукову новизну дослідження визначають такі результати:

удосконалено:

– методичний інструментарій оцінки потенційних можливостей соціально-економічного розвитку міста, як складової організаційно-економічного механізму регулювання міського розвитку, що на відміну від існуючих, передбачає визначення фаз життєвого циклу міста за ознакою рівня інноваційної активності;

– підхід до оцінки розвитку міст, який на відміну від існуючих, передбачає інтегральну діагностику: ресурсної складової - характеризує потенційні можливості міста, та результативної складової - відображає якість організації використання потенціалу міського комплексу, що забезпечило діагностику потенціалу міських комплексів та організації його використання і уможливило виокремлення фаз міського розвитку;

дістали подальшого розвитку:

– узагальнення ключових чинників міського розвитку за рахунок застосування еволюційно-факторного аналізу до теорій територіального розвитку, що дозволило обґрунтувати комплекс антропологічних та інноваційних чинників в якості ключових пріоритетів розвитку міст;

– обґрунтування передумов імплементації комплексу факторів формування соціальної відповідальності та партнерства в систему управління міським розвитком в частині обґрунтування передумов посилення соціальної активності та упровадження практики державно-приватного партнерства на муніципальному рівні як форми реалізації резервів міського розвитку;

– організаційні засади активізації міського розвитку за рахунок посилення інноваційної активності та залучення інвестиційних резервів міських

комплексів на базі інтегральної оцінки ресурсно-трудоових, фінансових, інституційних та споживчих чинників та передумов активізації міського розвитку;

– підхід до обґрунтування пріоритетів організаційно-економічного механізму регулювання міського розвитку на основі врахування особливостей відповідних фаз розвитку та ступеня готовності міста до залучення інвестиційних коштів у інноваційні проекти на принципах державно-приватного партнерства на муніципальному рівні;

– комплекс операційних технологій регулювання міського розвитку в частині адаптації кращого досвіду застосування логістичних принципів в системі регулювання розвитку міст, зокрема запропоновано інтегральну схему Lean перетворень, призначену для впровадження дієвих механізмів оптимізації діяльності окремих підсистем міських комплексів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що використання обґрунтованих теоретичних та прикладних рекомендацій створює підґрунтя для формування нової моделі регулювання соціально-економічного розвитку міст на основі реалізації інноваційного потенціалу міських комплексів.

Підтвердженням практичного значення одержаних результатів є їх використання в роботі державних інститутів, що реалізують політику регулювання соціально-економічного розвитку: під час розробки Стратегії розвитку міста Харкова до 2030 року Харківським національним університетом міського господарства імені О. М. Бекетова та НДР із теми: «Підготовка методичних рекомендацій щодо розроблення та реалізації проектів державно-приватного партнерства» (Акт № 537 від 20.12.2013 р.), Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації (довідка № 10-23-4 / 457 від 17.11.2013 р.), у навчальному процесі Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова (довідка № 476 від 19.12.2013 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою роботою, у якій викладено авторський підхід до вирішення важливої наукової та практичної проблеми – розробки теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо удосконалення організаційно-економічного механізму регулювання розвитку міських територій. Автору належать наукові ідеї роботи, теоретичні розробки й узагальнення, вибір методів дослідження, висновки та рекомендації, практичне впровадження результатів наукових досліджень. Основні положення та рекомендації, що виносяться на захист, одержано особисто автором. Внесок автора в колективні опубліковані праці конкретизовано у списку публікацій.

Апробація результатів дослідження. Одержані результати наукового дослідження, висновки і пропозиції доповідалися та були схвалені на 13 конференціях, серед яких: Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих учених «Сучасні проблеми інтеграційних економічних процесів в Україні та світі» (м. Харків, 2009 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція студен-

тів, аспірантів і молодих учених «Актуальні проблеми сталого розвитку національного господарства України: інтеграційний контекст» (м. Харків, 2010 р.); II міжнародна науково-практична конференція «Економічні проблеми та перспективи розвитку житлово-комунального господарства на сучасному етапі» (м. Харків, 2010 р.); Міжнародна наукова конференція «Проблеми соціально-економічного розвитку підприємств» (м. Харків, 2010 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Реформування економічної системи України в контексті міжнародного співробітництва» (Вінниця, 2011 р.); Регіональна науково-практична конференція «Менеджмент міського і регіонального розвитку» (м. Харків, 2013 р.); III міжнародна науково-теоретична інтернет-конференція «Місто. Культура. Цивілізація» (Харків, 2013 р.); XXXIX Міжнародна науково-практична конференція «Впровадження наукових знань у повсякденне життя» (м. Горлівка, 2013 р.); III Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Сучасна економічна наука: теорія і практика» (м. Полтава, 2013 р.); II Міжнародна науково-практична конференція «Гуманітарні та суспільні науки: актуальні проблеми і перспективи розвитку» (м. Київ, 2013 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми економічного розвитку» (м. Белгород, Росія, 2013 р.); Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Проблеми соціально-економічного розвитку підприємництва» (м. Дніпропетровськ, 2013 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Наука й освіта у XXI столітті: теорія, практика, інновації» (м. Ополе, Польща, 2013 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 24 роботи, серед яких 8 статей у наукових фахових виданнях, 1 стаття у виданні іноземної держави, 13 публікацій у матеріалах наукових конференцій, 2 публікації в інших виданнях. Загальний обсяг публікацій становить 6,28 друк.арк., з яких автору належить 4,53 друк.арк.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (311 найменувань на 28 сторінках) і 13 додатків (на 21 сторінці), містить 29 таблиць, 52 рисунки. Загальний обсяг роботи становить 252 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі подано загальну характеристику дисертаційної роботи, розкрито її актуальність, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, сформувано положення наукової новизни, обґрунтовано теоретичну та практичну цінність.

У першому розділі «Теоретичні основи регулювання соціально-економічного розвитку міст» визначено концептуальні підходи щодо розвитку територіальних комплексів, поглиблені наукові засади дослідження циклічності розвитку міських комплексів, узагальнено вітчизняний та іноземний досвід урахування принципів соціальної відповідальності.

За підсумками проведення еволюційно-факторного аналізу теорій територіального розвитку, на предмет аналізу розвитку міст, були виявлені пріоритети в 51

теорії територіального розвитку, проаналізованих у межах проведення дослідження: 49 підходів до розвитку міст враховують виробничий чинник, 44 підходи – матеріальний чинник, 37 – чинник капіталу, 33 – просторовий чинник, а 30 теорій – трудовий чинник. Кількісна оцінка концепцій міського розвитку за ознакою вибору пріоритетів дозволяють дійти висновку про недостатню вивченість низки таких чинників, як: антропологічний (13 теорій міського розвитку) та інноваційний (11 теорій). Облік інтересів особистості та важливість інноваційних пріоритетів розвитку ставиться під сумнів деякими дослідниками на противагу важливості просторового та матеріального чинників, що виявляє необхідність подальших досліджень, що лежать у площині об'єднання виробничого чинника з антропологічним та інноваційним чинниками.

Проведення еволюційного аналізу значущості чинників у наукових підходах до розвитку територіальних утворень дозволило зробити декомпозицію циклу розвитку міського комплексу на етапи. Місто є динамічною системою, що змінюється у часі і об'єктивно проходить у своєму розвитку певні фази, визначення яких є найважливішим засобом оцінки стану та перспектив розвитку міської території, основою для вибору стратегічних пріоритетів політики адміністрації міста, а отже є домінантою організаційно-економічного механізму регулювання міського розвитку. Розроблена структура життєвого циклу розвитку міських територій подана на рис. 1.

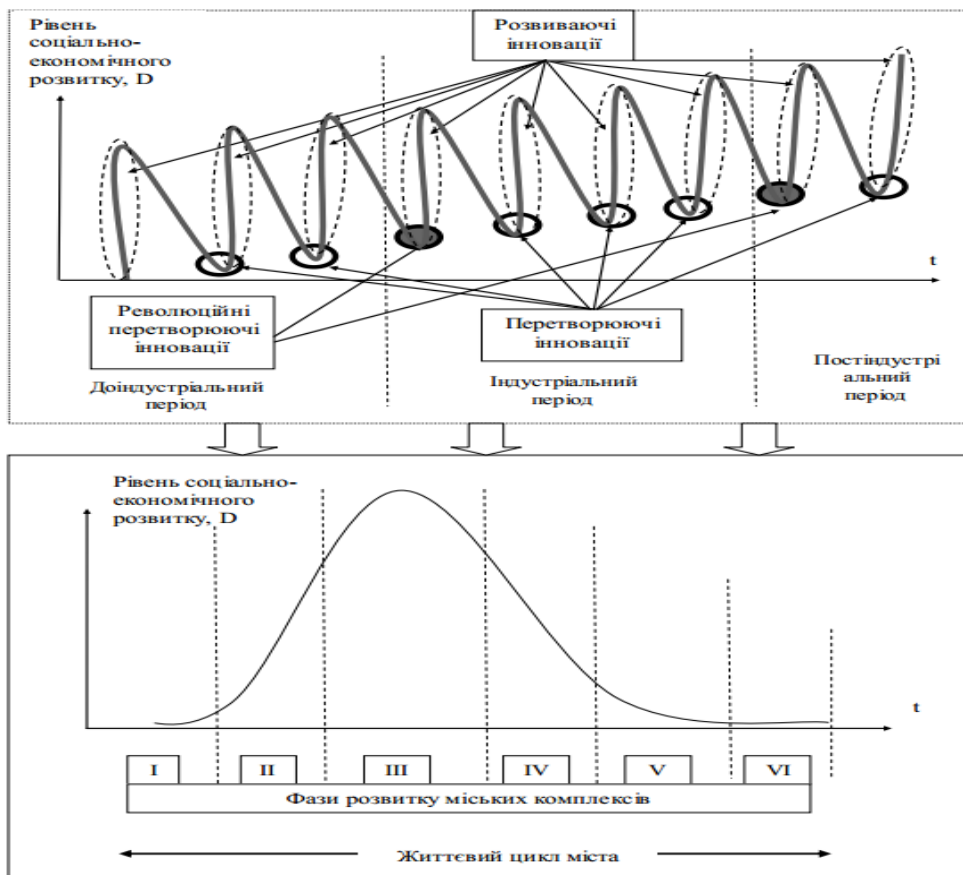

Рис. 1. Структура життєвого циклу розвитку міських територій

Обґрунтовано, що інновації є найважливішим фактором соціально-економічного розвитку міського комплексу, а також були виявлені передумови формування інноваційних механізмів розвитку міст та розроблено концептуальну схему оцінки потенційних можливостей соціально-економічного розвитку міста.

Стабілізацію соціально-економічного розвитку міста не можливо уявити без стимулювання соціальної відповідальності суб'єктів: адміністрації міста, бізнесу та громадянина. Формування соціальної відповідальності за аналогією із запропонованою А. Керролом корпоративною соціальною відповідальністю є багаторівневою відповідальністю (рис. 2).

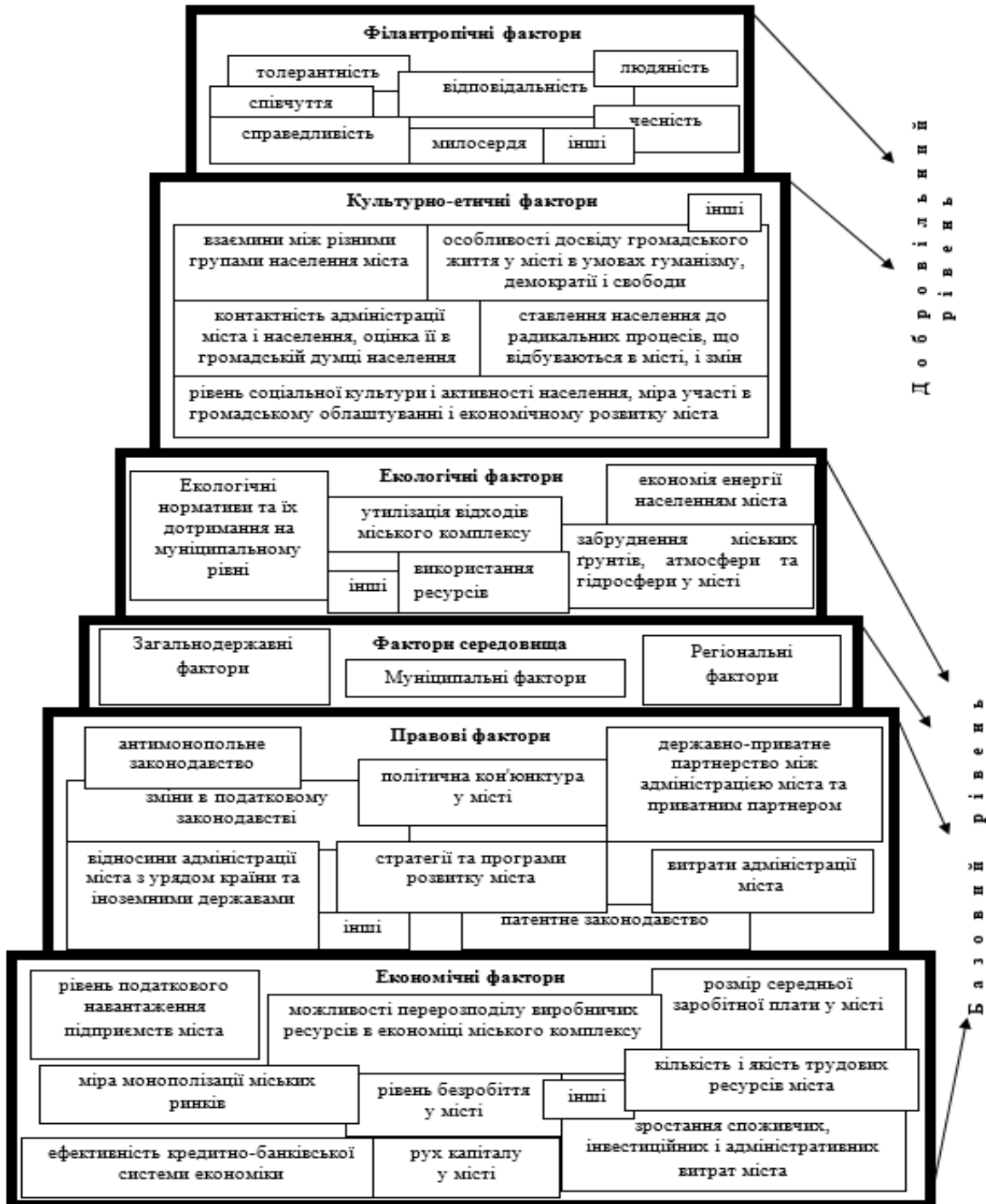

Рис. 2. Фактори формування соціальної відповідальності у місті

Реалізація приватним партнером спільно з адміністрацією міста соціально та економічно значущих проектів є одним із проявів його соціальної відповідальності, тому узагальнення вітчизняного та іноземного досвіду врахування принципів соціальної відповідальності суб'єктами політичного, соціального та економічного розвитку міста дозволило розробити методичний підхід, що дозволяє провести детальний аналіз потенційних можливостей міської території для впровадження практики державно-приватного партнерства (ДПП) на муніципальному рівні як однієї з форм ініціалізації імпульсів соціально-економічного розвитку міст.

Визначено передумови впровадження практики ДПП на муніципальному рівні, доведено, що використання механізму ДПП для реалізації проектів у сфері громадської інфраструктури, соціальних та муніципальних послуг набуло широкого поширення, так за даними Всесвітнього банку з 1990 до початку 2012 року у світі було здійснено майже п'ять тисяч ДПП-проектів, а в Україні за 2 квартал 2013 року в межах ДПП розпочато реалізацію 160 проектів, зокрема, більш ніж 44 % планується реалізувати на міському рівні. Для проведення роботи з підготовки та реалізації ДПП-проектів на муніципальному рівні найбільш важливим стає питання виявлення існуючих проблем, а також визначення інвестиційних резервів міського розвитку.

У другому розділі «Діагностика результативності механізму регулювання міського розвитку» була проведена діагностика тенденцій і перспектив розвитку міст Східного економічного району України на основі оцінки їх інноваційного потенціалу та інвестиційних резервів міського розвитку.

Результати проведеного аналізу стану і тенденцій розвитку великих і середніх міст Східного району України на основі оцінки їх інноваційного потенціалу за показниками результативної та ресурсної складових, а також інвестиційних резервів розвитку наведені у табл. Для реалізації потенційних можливостей розвитку міських комплексів істотну роль відіграє розвиток їх інноваційного потенціалу. Аналіз досліджень українських та зарубіжних науковців показав доцільність оцінки результативної складової інноваційного потенціалу за трьома групами показників, що характеризують демографічний (N_1), соціально-економічний (N_2) та ринково-виробничий (N_3) розвиток міста, а ресурсної складової інноваційного потенціалу міст за ринковою (R_1), інвестиційною (R_2) та інформаційною (R_3) компонентами.

Першочерговим завданням для оцінки можливостей використання механізмів ДПП на муніципальному рівні стає проведення розрахунків інвестиційних резервів розвитку міста, враховуючи значення чотирьох індексів: ресурсно-трудового (I_1), фінансового (I_2), інституційного (I_3) та споживчого (I_4).

Для оцінки інноваційного потенціалу та інвестиційних резервів розвитку міст показники були нормовані, що зумовило діапазон порівняння (0;1].

Оцінка розвитку великих та середніх міст
Східного економічного району України, 2012 р.

Міста	Інноваційний потенціал								Інвестиційні резерви міського розвитку				
	Результативна складова				Ресурсна складова								
	Групові індекси				Групові індекси				Групові індекси				
	N ₁	N ₂	N ₃	N	R ₁	R ₂	R ₃	R	I ₁	I ₂	I ₃	I ₄	I
Харків	0,59	0,17	0,47	0,41	0,24	0,39	0,58	0,40	0,49	0,40	0,99	0,88	0,69
Дніпропетровськ	0,20	0,32	0,42	0,31	0,06	0,46	0,77	0,43	0,37	0,50	0,62	0,97	0,61
Донецьк	0,18	0,60	0,45	0,41	0,03	0,93	0,39	0,45	0,39	0,67	0,50	0,88	0,61
Запоріжжя	0,21	0,13	0,37	0,24	0,08	0,34	0,90	0,44	0,29	0,45	0,59	0,56	0,47
Кривий Ріг	0,31	0,47	0,25	0,34	0,01	0,45	0,95	0,47	0,34	0,62	0,21	0,34	0,38
Маріуполь	0,55	0,14	0,23	0,31	0,10	0,38	0,99	0,49	0,23	0,52	0,29	0,28	0,33
Луганськ	0,40	0,34	0,46	0,40	0,17	0,28	0,90	0,45	0,39	0,37	0,48	0,90	0,54
Макіївка	0,23	0,13	0,24	0,20	0,01	0,14	1,00	0,38	0,24	0,49	0,21	0,32	0,32
Горлівка	0,21	0,20	0,18	0,20	0,02	0,19	0,90	0,37	0,28	0,45	0,16	0,19	0,27
Дніпродзержинськ	0,30	0,38	0,18	0,29	0,02	0,25	0,82	0,36	0,41	0,41	0,28	0,23	0,33
Краматорськ	0,00	0,19	0,27	0,15	0,49	0,28	0,81	0,53	0,30	0,35	0,23	0,37	0,31
Мелітополь	0,38	0,15	0,21	0,25	0,09	0,05	0,47	0,20	0,35	0,28	0,54	0,26	0,36
Нікополь	0,24	0,39	0,35	0,33	0,02	0,22	0,39	0,21	0,23	0,47	0,26	0,25	0,30
Слов'янськ	0,17	0,20	0,25	0,21	0,02	0,05	0,53	0,20	0,30	0,34	0,40	0,21	0,31
Бердянськ	0,22	0,11	0,16	0,16	1,00	0,52	0,61	0,71	0,48	0,31	0,42	0,29	0,37
Алчевськ	0,39	0,26	0,15	0,27	0,01	0,74	0,65	0,47	0,35	0,55	0,36	0,19	0,36
Павлоград	0,19	0,25	0,29	0,24	0,08	0,22	0,61	0,30	0,46	0,36	0,22	0,38	0,36
Сєверодонецьк	0,35	0,22	0,23	0,27	0,02	0,10	0,53	0,22	0,33	0,45	0,43	0,32	0,39
Лисичанськ	0,10	0,08	0,36	0,18	0,14	0,04	0,27	0,15	0,27	0,43	0,12	0,09	0,23
Красний Луч	0,42	0,32	0,25	0,33	0,00	0,28	0,47	0,25	0,18	0,33	0,12	0,11	0,18
Єнакієве	0,00	0,64	0,20	0,28	0,02	0,22	0,94	0,39	0,15	0,53	0,05	0,31	0,26
Артемівськ	0,04	0,28	0,11	0,14	0,01	0,10	0,69	0,27	0,35	0,47	0,13	0,21	0,29
Стаханов	0,23	0,61	0,47	0,44	0,08	0,04	0,39	0,17	0,24	0,38	0,28	0,14	0,26
Костянтинівка	0,26	0,08	0,1	0,15	0,14	0,07	0,55	0,25	0,07	0,34	0,36	0,06	0,21
Новомосковськ	0,18	0,33	0,36	0,29	0,01	0,40	0,86	0,42	0,39	0,31	0,40	0,24	0,34
Свердловськ	0,19	0,14	0,28	0,20	0,00	1,00	0,56	0,52	0,47	0,39	0,05	0,19	0,27
Красноармійськ	0,02	0,36	0,25	0,21	0,17	0,09	0,65	0,30	0,38	0,54	0,18	0,26	0,34
Рубіжне	0,33	0,38	0,12	0,28	0,33	0,22	0,81	0,45	0,35	0,41	0,26	0,04	0,27
Дружківка	0,41	0,28	0,22	0,30	0,02	0,02	0,83	0,29	0,46	0,36	0,17	0,11	0,28
Харцизьк	0,20	0,19	0,22	0,20	0,01	0,18	0,75	0,31	0,32	0,48	0,20	0,26	0,32
Лозова	0,26	0,25	0,10	0,20	0,00	0,08	0,39	0,16	0,63	0,34	0,38	0,20	0,39
Торез	0,05	0,28	0,15	0,16	0,32	0,03	0,65	0,33	0,07	0,38	0,13	0,05	0,16
Енергодар	0,29	0,28	0,39	0,32	0,00	0,20	0,73	0,31	0,64	0,50	0,30	0,32	0,44
Антрацит	0,46	0,49	0,19	0,38	0,05	0,02	0,77	0,28	0,42	0,35	0,14	0,16	0,27
Ізюм	0,37	0,21	0,05	0,21	0,00	0,15	0,77	0,31	0,37	0,00	0,21	0,07	0,16
Шахтарськ	0,38	0,38	0,19	0,32	0,24	0,39	0,58	0,40	0,31	0,32	0,15	0,15	0,24

Проведене дослідження інноваційного потенціалу міст Східного економічного району України за результативною складовою дозволило дійти висновку, що найбільш позитивною динамікою характеризуються такі міста, як Стаханов, Харків, Дніпропетровськ та Луганськ, найгірше становище в Краматорську, Бердянську та Лозовій. Також були виявлені міста з найбільшим інтегральним індексом ресурсної складової інноваційного потенціалу міст Східного економічного району України, а саме: Алчевськ, Красноармійськ та Донецьк, та з найменшим – Ізюм, Костянтинівка та Шахтарськ.

Згідно з проведеною оцінкою інвестиційних резервів розвитку міст Східного району України, найбільші резерви розвитку мають такі міста з населенням більш ніж 400 тисяч, як: Харків – більшою мірою за рахунок інституціональної та споживчої складових, Донецьк – за рахунок фінансової та споживчої складових, Дніпропетровськ та Луганськ – за рахунок споживчої складової, найменший інвестиційний потенціал було виявлено у місті Торез та місті Ізюм.

У третьому розділі «Удосконалення організаційно-економічного механізму регулювання міського розвитку» було вирішено завдання удосконалення організаційно-економічного механізму регулювання міського розвитку, розроблено підхід до оцінки регуляторних пріоритетів розвитку міст України, а також запропоновано комплекс пропозицій щодо поліпшення діяльності окремих підсистем міських комплексів, з використанням інструментарію міської логістики.

Розв'язання задачі удосконалення організаційно-економічного механізму регулювання міського розвитку передбачає адаптацію функціонального підходу, що переважає в управлінні містом, вимогам динамічних змін соціальної структури і потребам міського населення. При плануванні міського розвитку слід ширше враховувати його економічні закономірності. З цією метою у роботі розроблено пропозиції щодо адаптації системи стратегічного управління міським розвитком, організації його регулювання та впровадження операційних технологій оптимізації функціональних підсистем на засадах активізації перетворюючих інновацій у міському комплексі.

Організаційно-економічний механізм регулювання міського розвитку орієнтований на врахування регуляторних пріоритетів розвитку міського комплексу як єдиної системи, що подано на рис. 3.

Завдання удосконалення організаційно-економічного механізму регулювання міського розвитку обумовлене тим, що в просторовому управлінні містом переважає функціональний підхід, що суперечить динамічним змінам соціальної структури і потребам міського населення. Під час планування міського розвитку не достатньо враховуються всі його економічні закономірності, не повною мірою використовуються ресурсний потенціал, особливо це стосується інноваційного потенціалу міста.

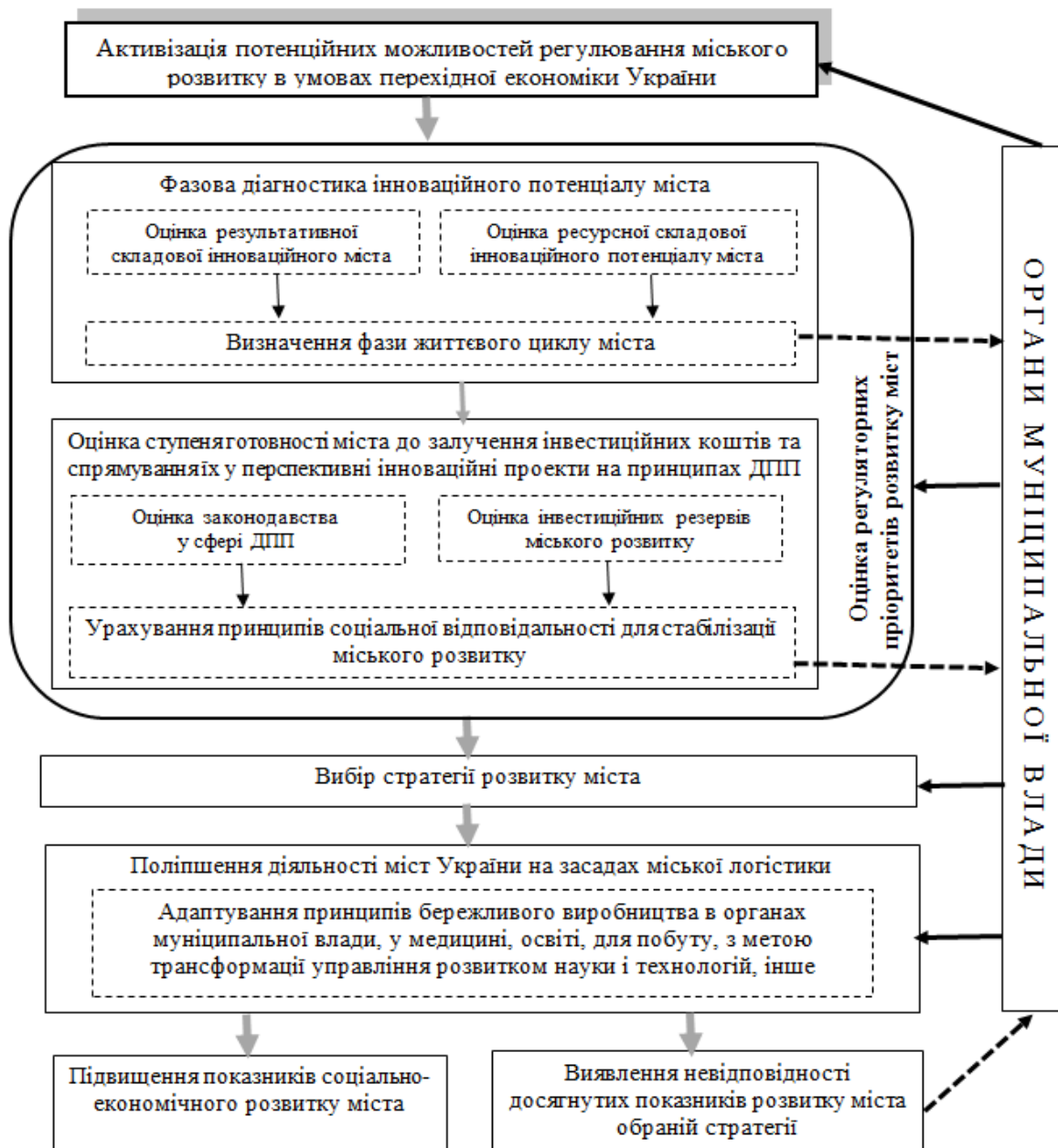

Рис. 3. Організаційно-економічний механізм регулювання міського розвитку

Проведено оцінку інноваційного потенціалу міст на основі виділення істотних характеристик, які відображають кількісні аспекти фазової моделі міського розвитку, що дозволяє виявити фазу розвитку властиву кожному місту (рис. 4).

Використання цього підходу дозволяє проводити порівняльний просторовий аналіз, виявляючи зміщення по кривій розвитку у часі. Проведене дослідження дозволило виявити міста Східного економічного району України, які знаходяться на третій фазі розвитку, це такі міста, як Харків, Донецьк та Луганськ. Найбільша кількість міст знаходиться на другій та п'ятій фазах розвитку.

Аналіз інноваційного потенціалу та виявлення інвестиційних резервів розвитку міста є необхідною умовою для вибору подальшої стратегії його розвитку, а також обґрунтування доцільності використання механізмів державно-приватного партнерства. Запропонована у роботі методика позиціонування до-

звояє виявити резерви і визначити основні стратегічні кроки, які необхідно здійснити органам муніципальної влади на шляху досягнення стратегічних цілей, враховуючи принципи соціальної відповідальності міста.

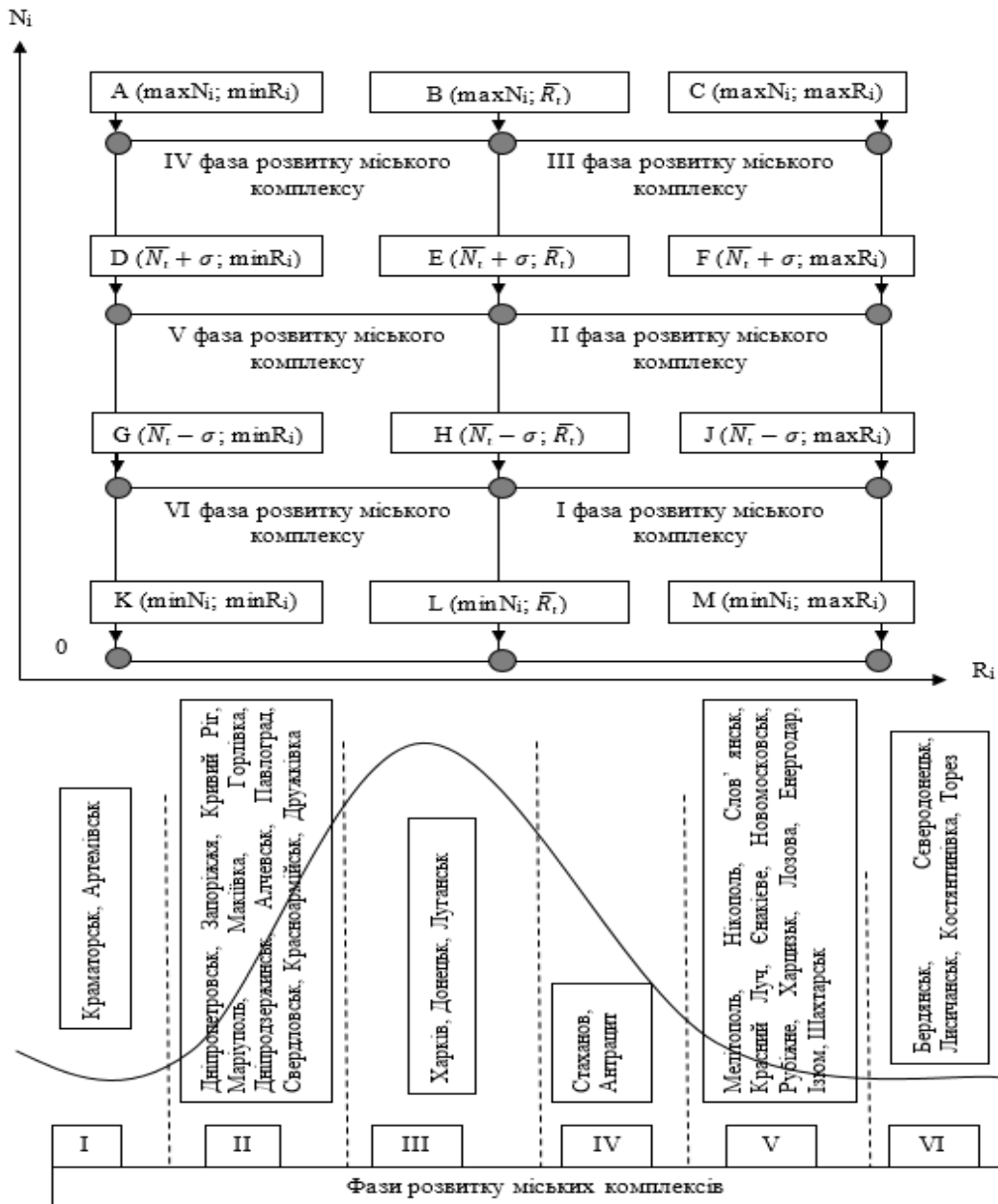

Рис. 4. Діагностика фаз розвитку міст Східного економічного району України

Зіставлення фази розвитку міста та рівня інвестиційного потенціалу дозволяє виявити стратегічні ініціативи розвитку міста з урахуванням можливих варіантів співвідношення аналізованих показників. Наприклад, для міст що віднесені до другої фази розвитку та мають невеликі інвестиційні резерви, активне інвестування може здійснюватися за умови підвищення показників інвестиційної привабливості та обґрунтуванні ринкових перспектив.

Виявлені можливості підвищення рівня соціально-економічного розвитку міста як складної системи, за рахунок застосування комплексу операційних технологій регулювання розвитку міст, а саме оптимізації роботи окремих підси-

стем міста на основі принципів міської логістики, зокрема, завдяки концепції інтегрованої логістики – бережливого виробництва (Lean). Вона передбачає організацію безперервного потоку виконання робіт із меншими витратами часу, матеріальних і трудових ресурсів та усунення витрат на всіх етапах. У роботі пропонується інтегральна модель Lean перетворень діяльності окремих підсистем у місті.

Вирішальною умовою успішного проведення соціально-економічних перетворень національного господарського комплексу та активізації алгоритмів інноваційного зростання є посилення ролі науки і технологій, формування нового типу відносин між адміністрацією міста, населенням та підприємствами міського комплексу (рис. 5).

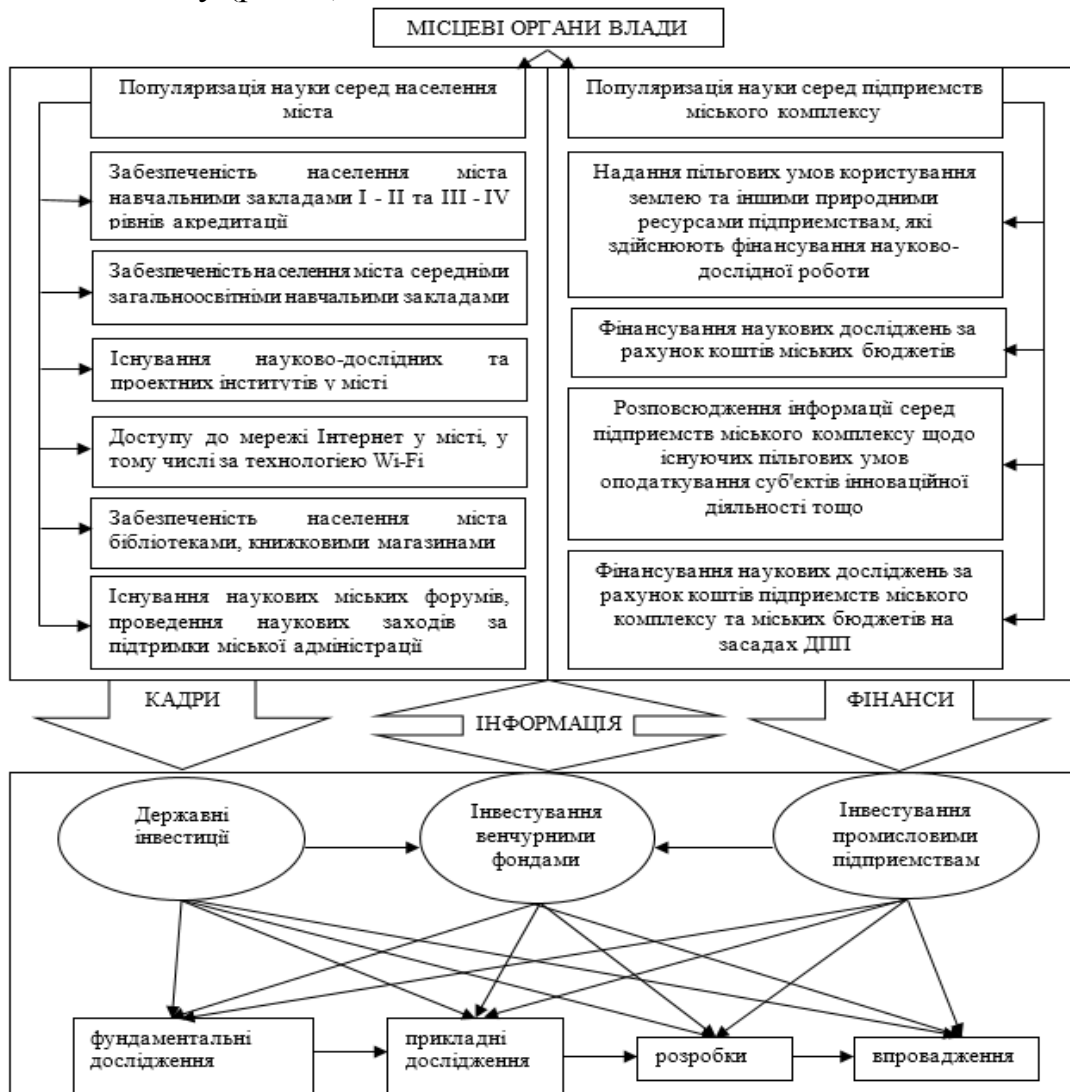

Рис. 5. Модель трансформації управління розвитком науки і технологій

Забезпечення інноваційної орієнтації системи стратегічного управління міським розвитком, організаційна оптимізація систем управління, формування умов технологічного розвитку, трансформація системи суспільно-ідеологічних відносин, активізація ресурсів соціальної відповідальності та взаємодії формує основу для розбудови системи управління соціально-економічним розвитком міст, адекватної сучасним реаліям.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі надано вирішення актуальної проблеми обґрунтування рекомендацій щодо удосконалення організаційно-економічного механізму регулювання міського розвитку. У ході проведення дослідження було доведено, що соціально-економічний розвиток міст у сучасних умовах нерозривно пов'язаний з упровадженням інновацій в підприємства містоутворюючої та містообслуговуючої сфер, що зумовлює послідовну зміну фаз життєвого циклу міста. При цьому однією з форм ініціалізації імпульсів економічного розвитку є залучення приватних інвестицій, виходячи з принципів соціальної відповідальності. Проведене дослідження дозволило зробити такі висновки:

1. На основі авторського підходу виконано оцінку концепцій міського розвитку за ознакою наявності чинників та виявлено пріоритети в 51 теорії територіального розвитку. Проведена діагностика існуючих теорій дозволяє графічно зіставити й оцінити зміни значень різних факторів, що дозволило дійти висновку про незначний рівень коливань врахування матеріального чинника, зростаюче значення соціальних цінностей та інновацій для розвитку міських територій, значних коливаннях значущості просторового чинника, а також обліку фінансових і трудових ресурсів. Оцінка концепцій міського розвитку за ознакою вибору пріоритетів дозволяє дійти висновку про недостатню вивченість низки таких чинників, як антропологічний та інноваційний.

2. Запропонований методичний інструментарій оцінки потенційних можливостей соціально-економічного розвитку міста дозволив виявити послідовну зміну шістьох фаз міського розвитку. У роботі було обґрунтовано, що стаючи все більш потужним імпульсом прогресивної трансформації економіки інновації є найважливішим фактором соціально-економічного розвитку міста, а також були виявлені передумови формування інноваційних механізмів розвитку міст.

3. На основі узагальнення вітчизняного та іноземного досвіду врахування факторів формування соціальної відповідальності політичними, соціальними та економічними суб'єктами у місті було доведено, що реалізація приватним партнером спільно з адміністрацією міста соціально та економічно значущих проєктів є одним із проявів його соціальної відповідальності. Для проведення роботи з підготовки та реалізації ДПП-проєктів на муніципальному рівні найбільш важливим стає питання виявлення існуючих проблем, а також визначення інвестиційних резервів розвитку території.

4. Проведена оцінка результативності існуючого механізму регулювання розвитку міст Східного економічного району України на основі оцінки їх інноваційного потенціалу за результативною та ресурсною складовою. Оцінка результативної складової інноваційного потенціалу міст проводилась за трьома групами показників, що характеризують демографічний, соціально-економічний та ринково-виробничий розвиток, і дозволила виявити міста, які

мають найбільш позитивну динаміку (Стаханов, Харків, Дніпропетровськ та Луганськ), найгірше становище в Краматорську, Бердянську та Лозовій. У результаті оцінки ресурсної складової, яка складалась з аналізу ринкової, інвестиційної та інформаційної компонент, були виявлені міста з найбільшим інтегральним індексом ресурсної складової інноваційного потенціалу: Алчевськ, Краматорськ та Красноармійськ, та з найменшим – Красний Луч, Торез та Костянтинівка.

5. Запропонована інтегральна оцінка можливостей реалізації проектів на принципах державно-приватного партнерства передбачає оцінку законодавства у сфері ДПП, а також деталізований аналіз інвестиційних резервів розвитку міських територій, враховуючи значення чотирьох індексів: ресурсно-трудового, фінансового, інституційного та споживчого, що надалі дало змогу діагностувати можливості міських територій до залучення приватних інвестицій та впровадження інноваційних перетворень на умовах ДПП.

6. Розроблено підхід до оцінки регуляторних пріоритетів розвитку міст організаційно-економічного механізму регулювання міського розвитку, завдяки якому стає можливим визначити фазу розвитку, властиву кожному місту, що надалі дозволяє у комплексі з виявленням інвестиційних резервів розвитку міст проводити узагальнюючу оцінку потенціалу міського розвитку з метою розробки стратегії розвитку міста, а також обґрунтування доцільності використання механізмів державно-приватного партнерства.

7. Запропоновано та обґрунтовано застосування комплексу операційних технологій регулювання розвитку міст, а саме використання інтегральної схеми Lean перетворень міста, що має вісім основних цілей: раціоналізація матеріальних та соціальних потоків у міському господарстві, інтеграція підсистем міста в єдине ціле, оптимізація витрат на виробництво та реалізацію готової продукції та послуг населенню міста, зниження викидів токсичних та парникових газів у міське довкілля, використання логістики адміністрацією міста, задоволення потреб населення міста, максимізація завантаження виробничих потужностей підприємств міського господарства, економія ресурсів на всіх стадіях матеріального потоку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Серьогіна Д. О. Комплексна система управління ДПП-проектами в Україні / Д. О. Серьогіна // Економічний аналіз : зб. наук. пр. / Терноп. нац. екон. ун-т. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Терноп. нац. екон. ун-ту, 2013. – Вип. 12. Ч. 1. – С. 273–278.

2. Серьогіна Д. О. Методика оцінки розвитку державно-приватного партнерства / Д. О. Серьогіна // Культура народів причерномор'я : науч. журн. – Симферополь : Таврический национальный университет им. В. И. Вернадского. – 2012. – № 241. – С. 78–82.

3. Серьогіна Д. О. Порівняльний аналіз соціально-економічного розвитку міських територій України та Росії / Д. О. Серьогіна, В. Б. Родченко // Вісник НТУ «ХПІ» : зб. наук. пр. Тем. Вип. : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Х. : НТУ «ХПІ», 2012. – № 12. – С. 140–145. *Особистий внесок: досліджено показники соціально-економічного розвитку українських та російських міст-мільйонерів*

4. Серєгіна Д. А. Аналіз економіко-правового статусу міста в Україні / Д. А. Серєгіна, В. Б. Родченко // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – № 1011 – С. 90–96. – (Серія «Економічна»). *Особистий внесок: досліджені питання адміністративно-територіального устрою України, проведено аналіз економічного та правового статусу міста.*

5. Серьогіна Д. О. Роль крупних міст і столичного центру в соціально-економічному розвитку незалежної держави / Д. О. Серьогіна, В. Б. Родченко // Вісник НТУ «ХПІ» : зб. наук. праць. Тем. Вип. : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Х. : НТУ «ХПІ», 2011. – № 61. – С. 130–135. *Особистий внесок: проведено порівняльний аналіз розвитку найбільших міст України, запропоновано стратегію економічного регіонального розвитку.*

6. Серьогіна Д. О. Трансформація розвитку науки і технологій найбільших міст України: організаційні та еволюційні аспекти / Д. О. Серьогіна, В. Б. Родченко // Вісник НТУ «ХПІ». : зб. наук. праць. – Х. : НТУ «ХПІ», 2011. – № 14. – С. 82–94. *Особистий внесок: проведено аналіз розвитку науки і технологій в Україні та його впливу на соціально-економічний розвиток великих міст.*

7. Серьогіна Д. О. Концептуальні засади визначення міста як соціально-економічної системи / Д. О. Серьогіна, В. Б. Родченко // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 911. – С. 121–125. – (Серія : Економічна). *Особистий внесок: уточнено поняття «місто», узагальнені підходи до групування міських поселень за чисельністю населення.*

8. Серьогіна Д. О. Сітілогістика як базова ідеологія реформування економічної системи міст України / Д. О. Серьогіна, В. Б. Родченко // Вісник НТУ «ХПІ» : зб. наук. пр. Тем. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Х. : НТУ «ХПІ». – 2010. – № 50. – С. 118–124. *Особистий внесок: узагальнені підходи до визначення сіті логістики, проведено аналіз використання логістичної концепції бережливого виробництва в управлінні міськими комплексами розвинених країн.*

***Наукові праці у виданнях іноземних держав або у виданнях України,
які включені до міжнародних наукометричних баз***

9. Серєгіна Д. А. Формирование инновационного механизма развития подсистем городского комплекса / Д. А. Серєгіна // Инновационная экономика: перспективы развития и совершенствования : наук.-прак. журн. – Курск: Университетская книга», 2013. – № 3. – С. 127–135.

Праці апробаційного характеру

10. Серёгина Д. А. Направление формирования модели управления (совершенствования менеджмента) в ЖКХ Украины / Д. А. Серёгина, М. М. Заславская // Сучасні проблеми інтеграційних економічних процесів в Україні та світі : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих учених. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – С. 43–46.

11. Серёгина Д. А. Сущность и подходы к организации механизма снабжения / Д. А. Серёгина // Актуальні проблеми сталого розвитку національного господарства України: інтеграційний контекст : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих учених. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – С. 89–93.

12. Серёгина Д. А. Цели развития тысячелетия в контексте Харьковской области / Д. А. Серёгина, В. Б. Родченко // Економічні проблеми та перспективи розвитку житлово-комунального господарства на сучасному етапі : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2010. – С. 155–160.

13. Серьогіна Д. О. Реформування органів місцевого самоврядування міст України на основі принципів сітілогістики / Д. О. Серьогіна, В. Б. Родченко // Проблеми соціально-економічного розвитку підприємств : міжнар. наук. конф., Харків, 27–28 жовтня 2010 р. : тези доп. / НТУ «ХП». – Х. : НТУ «ХП», 2010. – С. 122.

14. Seriogina Daria Reforming of local government bodies in cities of Ukraine on the basis of city logistics principles / Daria Seriogina // Реформування економічної системи України в контексті міжнародного співробітництва : зб. наук. пр. міжнар. наук.-практ. конф. – Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2011. – Ч. 1. – С. 115–117.

15. Серьогіна Д. О. Аналіз етапів розвитку державно-приватного партнерства у містах України та світу / Д. О. Серьогіна // Менеджмент міського та регіонального розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 28–29 березня. – Х. : ХНАМГ, 2013. – С. 102–104.

16. Серьогіна Д. О. Чинники міського розвитку / Д. О. Серьогіна, А. Є. Ачкасов // Город. Культура. Цивілізація : матеріали III междунар. науч.-теор. интернет-конф., Харьков, апрель-май 2013 г. / МОН, Харьк. нац. акад. гор. хоз-ва, Моск. гос. акад. гор. хоз-ва и стр-ва. – Х. : ХНАМГ, 2013. – С. 144–145.

17. Серёгина Д. А. Эволюция доминантных факторов в теориях городского развития / Д. А. Серёгина // Актуальные проблемы экономического развития : сб. док. междунар. заоч. науч.-практ. конф., посвященной 20-летию института экономики и менеджмента. – Белгород : изд-во БГТУ им. В. Г. Шухова, 2013. – Ч. 2. – С. 171–183.

18. Серьогіна Д. О. Моніторинг ефективності впровадження системи електронного урядування в найбільших містах Східного економічного району

України / Д. О. Серьогіна, О. В. Васильєв // Сучасна економічна наука: теорія і практика : матеріали III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., Харків, 7–8 листопада 2013 року. – Полтава : ПолтНТУ, 2013. – С. 121–123.

19. Серьогіна Д. О. Підходи до визначення категорії «інновація» як фактора розвитку міських комплексів / Д. О. Серьогіна // Гуманітарні та суспільні науки: актуальні проблеми і перспективи розвитку : зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 14 листопада 2013 р. Ч. 2. – Центр науково-практичних студій. – К., 2013. – С. 14–18.

20. Серьогіна Д. О. Мультипроектне управління ДПП-проектами на муніципальному рівні / Д. О. Серьогіна // Внедрение научных знаний в повседневную жизнь : материалы XXXIX междунар. науч.-практ. конф. по философским, филологическим, юридическим, педагогическим, экономическим, психологическим, социологическим и политическим наукам, Горловка, 14–15 ноября 2013 г. – Горловка : ФЛП Пантюх Ю. Ф., 2013. – С. 42–44.

21. Серьогіна Д. О. Впровадження концептуальних логістичних підходів до трансформації поглядів стосовно розвитку міських комплексів / Д. О. Серьогіна // Проблеми соціально-економічного розвитку підприємництва : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., Дніпропетровськ, 14–15 листопада 2013 р. – Дніпропетровськ : «Герда», 2013. – (серія «Економіка і фінанси»). – С. 137–140.

22. Серьогіна Д. О. Аналіз структури життєвого циклу розвитку міських територій / Д. О. Серьогіна // Zbiór raportów naukowych. "Nauka I Utworzenie XXI Stulecia : Teoria, Praktyka, Innowacje, Opole, 29. 11. 2013–30. 11. 2013. – Opole : Wydawca : Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2013. – С. 131–135.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

23. Серьогіна Д. О. Українські малі міста: перспективи і загрози розвитку / Д. О. Серьогіна, В. Б. Родченко // Сучасна економіка. – К. : ДПК, 2010. – Вип. 1. – С. 68–74. *Особистий внесок: проведено авторську оцінку розвитку регіонів України.*

24. Серьогіна Д. О. Оцінка розвитку регіонів України в умовах кризи / Д. О. Серьогіна, В. Б. Родченко // Сучасна економіка. – К. : ДПК, 2010. – Вип. 2. – С. 42–54. *Особистий внесок: визначено загальні проблеми розвитку міст України, а також проаналізовані цільові орієнтири розвитку міст.*

АНОТАЦІЯ

Серьогіна Д. О. Організаційно-економічний механізм регулювання міського розвитку. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова, Харків, 2014.

Дисертацію присвячено удосконаленню організаційно-економічного механізму регулювання розвитку міст, враховуючи першочергове значення впровадження інновацій в підприємства містоутворюючої та містообслуговуючої сфер, що зумовлює послідовну зміну фаз життєвого циклу міста, при цьому однією з форм ініціалізації імпульсів економічного розвитку є залучення приватних інвестицій, виходячи з принципів соціальної відповідальності.

Доведено ефективність використання економічних резервів на муніципальному рівні, завдяки комплексу логістичних рішень, дій, процесів, націлених на оптимізацію управлінських рішень адміністрації, потоків матеріалів, транспортних засобів, людей, знань, енергії, фінансів, інформації у межах підсистем міста і його інфраструктури, враховуючи першочергове значення особової орієнтації, а також запропоновано інтегральну схему Lean перетворень.

Ключові слова: місто, організаційно-економічний механізм, міський розвиток, життєвий цикл міста, інноваційний потенціал міста, соціальна відповідальність міста, державно-приватне партнерство на муніципальному рівні, міська логістика.

АННОТАЦИЯ

Серёгина Д. А. Организационно-экономический механизм регулирования городского развития. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05 – Размещение производительных сил и региональная экономика. – Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А. Н. Бекетова, Харьков, 2014.

Диссертация посвящена разработке усовершенствованию организационно-экономического механизма регулирования развития города, учитывая первостепенное значение внедрения инноваций в предприятия градообразующей и градообслуживающей сфер, что приводит к последовательной смене фаз жизненного цикла города, при этом одной из форм инициализации импульсов экономического развития является привлечение частных инвестиций, исходя из принципов социальной ответственности.

Проведена диагностика эволюции существующих теорий городского развития и выявлено незначительный уровень колебаний учета материальных ресурсов, растущее значение социальных ценностей и инноваций для городского развития, значительные колебания значимости пространственного фактора, а также учета финансовых и трудовых ресурсов.

Доказано, что реализация частным партнером совместно с администрацией города социально и экономически значимых проектов является одним из проявлений его социальной ответственности. Предложен научно-практический подход к оценке возможностей реализации проектов на принципах государственно-частного партнерства.

Предложен подход к обоснованию приоритетов организационно-экономического механизма регулирования городского развития, основывающийся на фазовой диагностике инновационного потенциала города и определении инвестиционных резервов развития города, что в дальнейшем позволило выявить стратегические инициативы развития города.

В результате проведенного исследования потенциала внедрения государственно-частного партнерства на муниципальном уровне и иерархической модели факторов формирования социальной ответственности в городе были определены доминанты развития ГЧП на разных фазах развития городов.

Предложена интегральная схема Lean преобразований, позволяющая выявить и использовать экономические резервы на муниципальном уровне, благодаря комплексу логистических решений, действий, процессов, нацеленных на оптимизацию управленческих решений администрации, потоков материалов, транспортных средств, людей, знаний, энергии, финансов, информации в рамках подсистем города и его инфраструктуры, учитывая первостепенное значение личной ориентации.

Ключевые слова: город, городское развитие, организационно-экономический механизм, жизненный цикл города, инновационный потенциал города, социальная ответственность города, государственно-частное партнерство на муниципальном уровне, городская логистика.

SUMMARY

Seriogina D. O. Organizational and economic mechanism of regulation of urban development. – As a Manuscript.

The dissertation for the degree of the candidate of economic sciences, speciality 08.00.05 – development of productive forces and regional economy. – O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Kharkov, 2014.

Dissertation is devoted to the improvement of organizational and economic mechanism of urban development, given the highest priority to innovation in urban development and city businesses serving areas, resulting in a succession of phases of the life cycle of the city, with a form of initialization pulse of economic development is the attraction of private investment based on the principles of social responsibility.

The efficiency of the use of economic reserves at the municipal level, due to the complex logistics solutions, actions, processes aimed at optimizing management decisions Administration, flows the materials, vehicles, people, knowledge, energy, finance, information within the subsystems of the city and its infrastructure, given the highest priority to personal guidance and proposed an integrated circuit Lean transformation.

Keywords: city, organizational and economic mechanism, urban development, life cycle of the city, the innovation potential of the city, the city social responsibility, public-private partnerships at the municipal level, city logistics.

СЕРЬОГІНА ДАР'Я ОЛЕКСАНДРІВНА

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ
МІСЬКОГО РОЗВИТКУ**

08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Відповідальний за випуск:

д.т.н., проф. В. І. Торкатюк

Підп. до друку 28.05.14

Друк на ризографі

Зам. №9599

Формат 60x84/16

Ум.-др. арк. 0,9

Тираж 100 прим.

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 4705 від 28.03.2014